

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltion ydintoimintoja kuten kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätöiminta, koko tuomioistuinlaitoksen toiminta, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit.

Oikeusministeriö ylläpitää ja tukee yhteiskunnallista vakautta vahvistamalla oikeusvaltiota, demokratiaa sekä perus- ja ihmisoikeuksia. Oikeusvaltion ja demokratian vakaat rakenteet tukevat kriiseistä selviytymistä ja vahvistavat osallista yhteiskunnan resilienssiä. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja kestävä yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan. Vakaa ja luotettava oikeusjärjestelmä on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys.

Toimintaympäristöä on jo useiden vuosien ajan hallinnut globaalit kriisit ja pyrkimys sellaisten vaikutusten hallintaan, jotka koettelevat yhteiskuntien vakautta. Edelleen käynnissä oleva Venäjän hyökkäyssota Euroopassa sekä muut globaalit kriisit ovat osoittaneet merkittävällä tavalla ilmiöiden keskinäisriippuvuudet sekä tarpeen näiden yhteen kietoutuneisuuksien hallitsemiseen myös talouteen liittyvien kysymysten osalta. Varautuminen kriiseihin ja riskeihin edellyttää voimavaroja.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen muutos, rikollisuuden kansainvälistyminen, nuoriso-, jengi- ja järjestäytyneen rikollisuuden lisääntyminen, yhteiskunnan monimuotoistuminen, moniarvoistuminen ja haavoittuvuudet sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille sekä kansallisesti että EU:ssa. Murrosteknologiat, tekoäly ja digitalisaatio tuottavat tehokkuutta ja taloudellisuutta, mutta edellyttävät myös varautumista ja hyvää systeemisten riskien hallintaa. Hybridivaikuttaminen ja siihen liittyvät varautumistarpeet on tunnistettu.

Huolehtiminen hyvästä hallinnosta, oikeusjärjestelmän selkeydestä ja jatkuvuudesta, kansalaisten oikeusturvasta ja tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta on entistäkin tärkeämpää. Panostaminen kansalaisten osallistumismuotojen monipuolisuuteen, samoin kuin yrityksiä koskevan sääntelyn kilpailukykyyn on tärkeää. Haavoittuvassa ja heikommassa asemassa olevien turvaaminen on entistäkin tärkeämpää.

Oikeusministeriön toimintaan vaikuttavat keskeiset muutostekijät ovat:

- demokratia ja oikeusvaltiokehitys
- eriarvoistumisen ja yhdenvertaisuuden ristiriitainen kehitys
- informaatioympäristön murros
- turvallisuus.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Jokaisella on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa	hyvä	hyvä	hyvä
Oikeusjärjestys turvaa toimintamahdollisuudet ja edistää vakautta	hyvä	hyvä	hyvä
Laadukas lainvalmistelu on edellytys toimivalle yhteiskunnalle	hyvä	hyvä	hyvä

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla	tydyttyvä	tydyttävä	hyvä
Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät	tydyttävä	tydyttävä	hyvä
Suunnitelmallinen uudistuminen pohjaa ennakointiin	tydyttävä	tydyttävä	hyvä

Oikeusministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Oikeusministeriö	261	260	250
Oikeusministeriön yhteydessä toimivat viranomaiset	182	185	200
Oikeusrekisterikeskus	209	240	220
Tuomioistuinlaitos	3 453	3 600	3 700
Oikeuspalveluvirasto	1 233	1 300	1 330
Ulosottolaitos	1 146	1 140	1 140
Syyttäjälaitos	624	660	690
Rikosseuraamuslaitos	2 552	2 630	2 700
Yhteensä	9 659	10 015	10 230

Sukupuolten tasa-arvo

Oikeusministeriö työskentelee määrätietoisesti yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi yhteiskunnassa. Kaikilla on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksi Suomessa.

Kansalaisten ylivelkaantumisen näkyy ulosottovelallisten määrän ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Naisten osuus ulosottovelallisista on n. 39 %. Vuoden 2023 lopussa miehillä oli ulosottovelkaa keskimäärin 27 400 euroa ja naisilla 19 200 euroa. Miehillä oli vireillä keskimäärin 7,9 ja naisilla 8,1 ulosottoasiaa.

Vuonna 2023 vangeista n. 8 % ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 12 % oli naisia. Huomioidaan vankilan toiminnassa eri asiakasryhmien, kuten naisten ja nuorten, erilaiset tarpeet.

Kestävä kehitys

Oikeusministeriö toteuttaa hallituksen visiota vahvasta ja välittävästä Suomesta, jossa on vahva demokratia ja itsenäinen oikeusvaltio ja jossa jokaista arvostetaan tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Hallitusohjelman mukaisesti oikeusministeriö vahvistaa kestävästä hyvinvointiyhteiskuntaa ja pitää huolta heikoimmasta sekä vahvistaa ihmisten osallisuutta ja keskinäistä luottamusta. Hallitusohjelman mukaisesti oikeusministeriö vahvistaa kansalaisten luottamusta oikeudenmukaisesti toimivaan yhteiskuntaan. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti edistetään oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja korruptiontorjuntaa EU:ssa.

Oikeusministeriön kestävyystyön lähtökohtana on kestävä oikeusvaltio ja toimiva demokratia. Hallitusohjelman mukaisesti edistetään oikeusvaltioperiaatteen toteutumista. Oikeusministeriön kestävä kehityksen visio vuodelle 2030 on demokraattinen, perus- ja ihmisoikeudet turvaava oikeusvaltio sekä kestävä oikeushallinto. Oikeusministeriö tekee työtä erityisesti seuraavilla painopistealueilla:

- Perus- ja ihmisoikeudet turvaava demokraattinen ja yhdenvertainen yhteiskunta
- Toimiva oikeusvaltio
- Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä oikeushallinto

Budjettilakiesitykset**Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset**esityksen nimi taloudellinen vaikutus (momentti)**Hallinnonalan määrärahat vuosina 2023—2025**

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
01. Ministeriö ja hallinto	176 594	176 613	170 250	-6 363	-4
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 320	25 198	21 892	-3 306	-13
03. Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 557	18 239	22 414	4 175	23
05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 442	10 110	8 658	-1 452	-14
20. Erityismenot (arviomääräraha)	15 620	13 943	13 943	—	0
21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	24 951	1 735	1 601	-134	-8
22. Oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	—	20 120	19 170	-950	-5
27. Kuurojen totuus- ja sovintoprosessi (siirtomääräraha 3 v)	—	1 223	643	-580	-47
(28.) Toimintamenoosästä (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	54 511	51 510	51 510	—	0
50. Avustukset (kiinteä määräraha)	14 430	15 078	10 962	-4 116	-27
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	18 365	19 000	19 000	—	0
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	398	457	457	—	0
10. Tuomioistuimet	326 448	353 523	369 440	15 917	5
01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 429	9 789	10 017	228	2
02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 187	15 320	15 010	-310	-2
03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	304 832	328 414	344 413	15 999	5
15. Oikeuspalvelut	175 035	173 374	176 313	2 939	2
01. Oikeuspalveluviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	91 136	92 964	95 903	2 939	3

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
				1000 €	%
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	83 899	80 410	80 410	—	0
20. Ulosotto	112 132	110 012	110 856	844	1
01. Ulosottolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	112 132	110 012	110 856	844	1
(95.) Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)	—	—	—	—	0
30. Syyttäjät	59 038	63 201	64 146	945	1
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	59 038	63 201	64 146	945	1
40. Rangaistusten täytäntöönpano	255 326	289 242	292 871	3 629	1
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	250 626	284 542	292 871	8 329	3
(74.) Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	4 700	4 700	—	-4 700	-100
50. Vaalimenot	26 886	48 336	9 134	-39 202	-81
01. Vaalipiirilautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	5 250	10	-5 240	-100
20. Vaalimenot (arviomääräraha)	26 886	43 086	9 124	-33 962	-79
Yhteensä	1 131 460	1 214 301	1 193 010	-21 291	-2
Henkilötyövuosien kokonaismäärä	9 659	10 015	10 230		

01. Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriön perustehtävänä on huolehtia oikeusvaltion ja demokratian toimivuudesta. Tässä tarkoituksessa ministeriö:

- Edistää demokratian ja perusoikeuksien toteutumista.
- Edistää oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumista.
- Turvaa hallinnonalansa toimintaedellytykset.
- Valmistelee toimialansa lainsäädäntöä.
- Kehittää valtioneuvoston lainvalmistelua.

Pääloukkaperusteluissa on esitetty oikeusministeriön hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, joita oikeusministeriö toimeenpanee.

Oikeusministeriö toimii yhtenäisen valtioneuvoston osana. Oikeusministeriön visiona on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, johon jokainen voi tuntea kuuluvansa ja jossa voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 892 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) oikeusministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

*Selvitysosa:***Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	25 725	26 541	23 850
Bruttotulot	1 337	1 100	250
Nettomenot	24 338	25 441	23 600
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 266		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 165		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 25 341 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 270 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ministereiden, heidän valtiosihteereidensä ja erityisavustajiensa sihteereiden palkkamenot (siirto momentille 23.01.02) (HO 2023)	-1
Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustaminen (siirto momentille 25.01.03)	-85
Oikeuspalveluviraston perustaminen (siirto momentille 25.15.01)	-1 463
Palkkausten tarkistukset	83
Toimintamenoosästä (Lisätoimet 2024)	-800
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-1 040
Yhteensä	-3 306

2025 talousarvio	21 892 000
2024 II lisätalousarvio	-13 000
2024 talousarvio	25 198 000
2023 tilinpäätös	24 320 000

03. Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 414 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 305 §:ssä säädetyistä valvontatehtävistä perittävistä maksuista kertyviä tuloja eikä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilittettäviä velkojien menettämiä jako-osuuksia.

Selvitysosa: Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto aloittaa toimintansa 1.1.2025 (L Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta 24/2024). Virastossa on hallintopalveluyksikkö, joka tuottaa yhteiset hallinnon tukipalvelut erityisviranomaisille.

Konkurssiasiamiehen tehtävänä on aloittein, neuvoin ja ohjein edistää ja kehittää hyvää pesänhoitotapaa sekä valvoa, että konkurssipesiä hoidetaan lain ja hyvän pesänhoitotavan mukaisesti ja että pesänhoitajat asianmukaisesti hoitavat heille kuuluvat tehtävät. Konkurssiasiamies huolehtii tarvittaessa velallisen tilien ja toiminnan tarkastamisesta sekä konkurssipesien julkisselvityksestä (L konkurssipesien hallinnon valvonnasta 109/1995). Konkurssiasiamiehen apuna toimii *konkurssiasiaain neuvottelukunta*.

Kuluttajariitalautakunta on kuluttajien ja yritysten välisissä oikeudellisissa riidoissa ratkaisusuosituksia antava asiantuntijaelin (L kuluttajariitalautakunnasta 8/2007). Kuluttajariitalautakunta ennaltaehkäisee, sovittelee ja ratkaisee sen toimivaltaan kuuluvia riita-asioita. Lautakunta ohjaa osapuolia sovintoon sekä antaa kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin sekä asuntoa koskeviin yksityisten välisiin oikeudellisiin erimielisyyksiin. Kehitetään kuluttajariitalautakunnan toimintaa käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja kuluttajan oikeusturvan parantamiseksi laaditun selvityksen ja saadun lausuntopalautteen perusteella.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista yleisellä hallinnon, yhteiskuntapolitiikan ja lainsäädännön tasolla sekä edistää Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksymän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) toteutumista. Lapsiasiavaltuutettu raportoi YK:n lapsen oikeuksien komitealle, valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Lapsiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja selvityspyynnöitä havaitsemistaan puutteista. Lasten aseman ja oikeuksien sekä niitä koskevan viranomaisten yhteistyön edistämistä varten lapsiasiavaltuutetun apuna toimii *lapsiasianeuvottelukunta*.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta käsittelee ja ratkaisee luvan oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen. Lautakunta voi myös peruuttaa luvan, määrätä seuraamusmaksun tai antaa varoituksen tai huomautuksen. Lautakunta rahoittaa toimintansa hakemus- ja valvontamaksujen tuotoilla (L luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 715/2011).

Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan kehittää ja ylläpitää onnettomuuksien tutkintavalmiutta, selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuositusten toteutumista.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvontaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella syrjintää epäilevälle, selvittää syrjintäkieltojen rikkomistapauksia ja pyrkii lisäämään tietoisuutta tasa-arvolakiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Tasa-arvovaltuutettu toimii niin, että yhteiskunnassa, työpaikoilla ja oppilaitoksissa edistetään sukupuolten tasa-arvoa tasa-arvolaisilla tarkoitettulla tavalla.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on valvoa tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa siten kuin laissa tiedustelutoiminnan valvonnasta (121/2019) säädetään.

Tietosuojavaltuutetulla on yleistoimivalta henkilötietojen suojaa koskevissa asioissa. Tietosuojavaltuutetun valvontatehtävistä säädetään erityisesti EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU 2016/679) sekä sitä täydentävässä tietosuojalaissa (1050/2018). Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää

perusoikeutta yksityisyyteen ja luottamusta yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Vanhusasiavaltuutettu edistää ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Vanhusasiavaltuutettu seuraa ja arvioi ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista sekä seuraa lainsäädäntöä ja päätöksentekoa ja arvioi niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Vanhusasiavaltuutettu tekee aloitteita ja lausuntoja sekä osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi vanhusasiavaltuutettu laatii ja teettää selvityksiä ja julkaisee raportteja, edistää tiedotusta ja välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa sekä edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edustavien toimijoiden välillä. Vanhusasiavaltuutettu raportoi toiminnastaan säännöllisesti valtioneuvostolle ja eduskunnalle.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Lisäksi valtuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana ja naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana sekä valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista. *Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta* toimii yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla ja edistää viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä syrjintään puuttumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipolitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaavat keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	13 653	18 639	24 014
Bruttotulot	425	400	1 600
Nettomenot	13 228	18 239	22 414
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 490		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 819		

Määrärahaa käytetään arviolta 600 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan (kriminaalipolitiikan instituutin määräraha).

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Hallintopalveluyksikkö	665
Konkurssiasiamiehen toimisto	1 756
Kuluttajariitalautakunta	3 200
Lapsiasiavaltuutetun toimisto	765
Onnettomuustutkintakeskus	1 840
Tasa-arvovaltuutetun toimisto	1 120
Tiedusteluvalvontavaltuutettu	650
Tietosuojavaltuutetun toimisto	6 400
Vanhusasiavaltuutettu	505
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto	2 720
Kriminaalipolitiikan instituutti	600

Palvelukeskusten maksut ja muut yhteiset menot	2 193
Yhteensä	22 414

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeushallinnon erityisviranomaiset - viraston perustaminen (siirto momenteilta 25.01.01 ja 25.20.01)	2 458
Tiedusteluvalvontavaltuutetun tasokorotus	170
Tietosuojavaltuutetun tasokorotus	1 500
Palkkausten tarkistukset	47
Yhteensä	4 175

Momentin nimike on muutettu.

2025 talousarvio	22 414 000
2024 talousarvio	18 239 000
2023 tilinpäätös	13 557 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 658 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Oikeusrekisterikeskuksen oman työn kustannuksista muodostuvat ICT-palvelumaksut ja rekisterinpitoviranomaisena tehtyjen tietoluovutus päätösten nojalla annettujen massapöytäkirjojen kustannusten perusteella saadut tulot.

Selvitysosa: Oikeusrekisterikeskus toimii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Käytetyimpiä rekisterejä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri sekä velkajärjestelyrekisteri. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä ja käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus huolehtii hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Oikeusrekisterikeskus toimii myös hallinnonalan IT-hankintojen hankintayksikkönä ja on oma kirjanpitoyksikkönsä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	17 551	22 975	24 121
Bruttotulot	10 611	11 262	14 964
Nettomenot	6 940	10 110	9 157
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 849		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 359		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kaupparekisteri- ja elinkeinotoimintalait	50
Kriittisen infrastruktuurin kriisinkestävytyden parantaminen (CER)	110
Rajasa-täytäntöönpanojärjestelmän siltarahoituksen päättyminen	-194
Sakkorangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanojärjestelmän uudistamishanke (v. 2024 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 438
Palkkausten tarkistukset	20
Yhteensä	-1 452

2025 talousarvio	8 658 000
2024 talousarvio	10 110 000
2023 tilinpäätös	10 442 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 943 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) turvallisuustutkintalaista (525/2011), Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten mukaisista turvallisuustutkinnoista ja alustavista tutkinnoista, niihin liittyvästä viestinnästä sekä tutkintavalmiuden ylläpidosta aiheutuviin menoihin

2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen

3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja alaikäiselle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneiden kulujen sekä edunvalvojan palkkioiden ja kulujen maksamiseen

4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen

5) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla aiheutuvien hyvitysten maksamiseen

6) oikeusapulain (257/2002) mukaisesti hoidettavien asioiden sekä talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden ja yleisen edunvalvonnan päämiehille hallintolain (434/2003) 26 §:n 3 momentin nojalla hankittavien tulkkaus- ja käännöspalvelujen maksamiseen

7) oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 19 §:n ja 20 §:n mukaisten korvausten sekä äitiyden vahvistamiseen liittyvien tuomioistuimen määräämästä tutkimuksesta aiheutuvien vastaavien kustannusten maksamiseen

8) siirtomenojen maksamiseen julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonnalisäveron määrää vastaavana hyvityksenä

9) oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhdenvertaisuuslain (1325/2014) ja tasa-arvolain (609/1986) mukaisissa asioissa, joissa yhdenvertaisuusvaltuutettu tai tasa-arvovaltuutettu toimii avustajana epäillyn syrjinnän uhriksi joutuneen henkilön oikeudenkäynnissä ja on sitoutunut korvaamaan mahdolliset oikeudenkäyntikulut, jos asia hävitään

10) rikoslain (356/2016) 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisten korvausten maksamiseen

11) konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 12 143 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 800 000 euroa.

2025 talousarvio	13 943 000
2024 talousarvio	13 943 000
2023 tilinpäätös	15 619 838

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 601 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ministeriön hallinnonalalla tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan

2) hallinnonalan tietohallintohankkeisiin ja digitalisaation edistämiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu määrärahat tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeushallinnon pilvi- ja sovelluspalvelujen kehittäminen (v. 2024 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 485
Oikeushallinnon pilvi- ja sovelluspalvelujen kehittäminen (v. 2025 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 601
Väliaikaiset lisävoimavarat tuomioistuinlaitokselle ympäristölupien käsittelyyn (RRF pilari1)	-250
Yhteensä	-134

2025 talousarvio	1 601 000
2024 talousarvio	1 735 000
2023 tilinpäätös	24 951 000

22. Oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tietohallintomenoihin, -hankkeisiin ja digitalisaation edistämiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vaalitietojärjestelmän (VAT) uusiminen (kyber)	50
Toimintamenoosästä (Lisätoimet 2024)	-1 000
Yhteensä	-950

2025 talousarvio	19 170 000
2024 talousarvio	20 120 000

27. *Kuurojen totuus- ja sovintoprosessi* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 643 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuurojen totuus- ja sovintoprosessin toteuttamiseen liittyviin hankintoihin, koordinointiin ja selvityksiin ja muihin prosessiin välittömästi liittyviin menoihin
- 2) momentin kolmen vuoden käyttöaikana enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuurojen totuus- ja sovintoprosessi	-580
Yhteensä	-580
2025 talousarvio	643 000
2024 talousarvio	1 223 000

(28.) *Toimintameno säästö* (siirtomääräraha 2 v)29. *Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 51 510 000 euroa.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	51 510 000
2024 talousarvio	51 510 000
2023 tilinpäätös	54 511 475

50. *Avustukset* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 10 962 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen
- 2) avustuksiin Ihmisoikeusliitto ry:lle
- 3) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille sekä rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin
- 4) avustuksiin Rikosuhripäivystyksen toimintaan ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille
- 5) avustuksiin Naisten linja ry:lle
- 6) avustuksiin talousosaamisen edistämiseen.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	4 610
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	4 520
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	1 732
Yhteensä	10 862

*Selvitysosa:***Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)**

	2025	2026	2027	2028	2029	2030 lukien
Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimusvaltuus						
Ennen vuotta 2025 tehdyt sitoumukset	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi
Vuoden 2024 sitoumukset	-	-	-	-	-	-
Menot yhteensä	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ihmisoikeusliitto ry	-100
Rikosuhripäivystyksen toiminta	-200
Palkkausten tarkistukset	9
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-325
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-3 500
Yhteensä	-4 116

2025 talousarvio	10 962 000
2024 talousarvio	15 078 000
2023 tilinpäätös	14 430 140

51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen.

2025 talousarvio	19 000 000
2024 talousarvio	19 000 000
2023 tilinpäätös	18 365 277

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 457 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää oikeusministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Euroopan patenttitoimisto	200 000
Euroopan neuvoston toimielin: The European Commission for Democracy through Law (Venetsian komissio)	42 000
Euroopan neuvoston toimielin: Group of States against Corruption GRECO	14 000
Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi NSfK	94 000
European Union Crime Prevention Network EUCPN	2 000
Hague Conference on Private International Law HCCH	65 000
International Institute for the Unification of Private Law UNIDROIT	21 000
The International Anti-Corruption Academy (IACA)	5 000
Association of the European Network on Victims' Rights (AENVR)	7 000
OECD International Network on Financial Education (INFE)	7 000
Yhteensä	457 000
2025 talousarvio	457 000
2024 talousarvio	457 000
2023 tilinpäätös	397 763

10. Tuomioistuimet

Selvitysosa: Tuomioistuinlaitoksen vaikuttavuustavoite on, että tuomioistuimissa käsiteltävät asiat ratkaistaan joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminnan kehittäminen ylläpitää laatua sekä edistää ratkaisutoiminnan joutuisuutta ja taloudellisuutta. Tuomioistuinten toimintatapoja kehitetään, jotta ne ovat mahdollisimman tehokkaita ja vastaavat parhaita käytäntöjä. Tavoitteena on myös, että oikeusturva toteutuu yhtäläisesti koko maassa. Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

Yleiset tuomioistuimet antavat oikeussuojaa rikosasioissa ja huolehtivat osaltaan rikosvastuun toteuttamisesta. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallintolainkäyttöasioista. Hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat julkisen vallankäytön lainmukaisuutta ja antavat oikeussuojaa yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille suhteessa julkiseen valtaan. Hallintotuomioistuinten ratkaisuilla ja käsittelyajoilla voi olla vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn laajastikin.

Tuomioistuinlaitoksen merkitys ja toiminta on yhteiskunnassa tunnettua ja tuomioistuinlaitokseen luotetaan. Oikeusasteiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä. Oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla ensimmäisessä asteessa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. Ylimpien oikeusasteiden toiminta painottuu ennakkoratkaisujen antamiseen.

01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 017 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävänä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	1 812	1 900	1 900
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	121	115	115
— julkaistut ratkaisut (ennakkopäätökset)	95	90	90
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— kaikki asiat	5,9	5,5	5,3
— valituslupa-asiat	4,7	4,5	4,4
— asiaratkaisut	17,5	17,5	16,5
Taloudellisuus (euroa/asia)	5 237	5 152	5 272
Tuottavuus (asia/htv)	23,0	25,6	26,0

Korkeimman oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 350 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	9 817	9 797	10 027
Bruttotulot	16	8	10
Nettomenot	9 801	9 789	10 017
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 797		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 424		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)		200
Palkkausten tarkistukset		28
Yhteensä		228
2025 talousarvio		10 017 000
2024 talousarvio		9 789 000
2023 tilinpäätös		9 429 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 010 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus on ylin tuomioistuin hallintoasioissa. Sen tehtävänä on osaltaan ylläpitää oikeusvaltion toimintaa takaamalla oikeusturva, varmistamalla hallinnon lainalaisuutta ja ohjaamalla oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta. Se tutkii ja ratkaisee ylimpänä oikeusasteena alueellisten hallinto-oikeuksien ja markkinaoikeuden ratkaisuihin tehdyt muutoksenhaut. Pääsäännön mukaan valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen voi valittaa suoraan esimerkiksi valtioneuvoston yleisistunnon päätöksistä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräisiä muutoksenhakuja ja voi myös tehdä esityksiä lainsäädäntöasioissa. Se valvoo hallintotuomioistuinten lainkäyttöä.

Saapuvista asioista suurimmat asiaryhmät ovat ulkomaalaisasiat sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat, joiden lisäksi korkein hallinto-oikeus käsittelee mm. rakentamis- ja ympäristöasioita, verotusta, taloudellista toimintaa, kuten kilpailuasioita ja julkisia hankintoja sekä valtio-oikeus- ja yleishallintoasioita, kuten asiakirjajulkisuutta ja tietosuojaa.

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	3 837	3 500	3 500
— Annetut asiaratkaisut, säännönmukainen muutoksenhaku	737	700	700
— Julkaistut ratkaisut (ennakkopäätökset)	128	120	120
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— Kaikki asiat	6,6	6,0	6,0
— Valituslupa-asiat	5,5	5,0	5,0
— Asiaratkaisut	10,9	12,0	12,0
Ulkomaalaisasiat, erikseen eriteltyinä			
— Ratkaistut asiat (kpl)	1 488	1 200	1 200
— Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	5,9	6,0	6,0
Taloudellisuus (euroa/ratkaistu asia)	3 343	4 389	4 389
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	34	30	30

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 550 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	13 818	15 332	15 025
Bruttotulot	19	12	15
Nettomenot	13 799	15 320	15 010

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 852		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 241		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset			40
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2024)			-350
Yhteensä			-310

2025 talousarvio	15 010 000
2024 II lisätalousarvio	-1 950 000
2024 talousarvio	15 320 000
2023 tilinpäätös	12 187 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 344 413 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Tuomioistuinviraston menoihin.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Tuomioistuinvirasto tukee ja ohjaa tuomioistuinlaitosta siten, että tuomioistuinlaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja oikeusturva toteutuu tehokkaasti.

Tuomioistuimet ratkaisevat niiden käsiteltäväksi tulleet asiat ja siten tuottavat oikeusturvaa. Tuomioistuinten toimintaa kuvaavat keskeiset indikaattorit on kuvattu oheisessa tunnuslukutaulukossa.

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	7 795	8 240	8 240
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,9	6,5	6,5
Taloudellisuus (euroa/työmäärä)	2 853	2 886	2 900
Tuottavuus (työmäärä/htv)	29	29	29
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	546 191	600 000	600 000
— Rikosasiat	52 320	60 000	60 000
— Laajat riita-asiat	8 632	9 400	8 900
— Summaariset asiat	404 985	435 000	435 000

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	6,3	6,3	6,0
— Laajat riita-asiat	10,2	10,7	10,0
— Summaariset asiat	2,6	2,5	2,5
— Velkajärjestelyasiat	5,2	5,3	5,3
Taloudellisuus (euroa/työmäärä)	603	519	520
Tuottavuus (työmäärä/htv)	115	133	135
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	18 378	18 200	19 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,3	9,1	9,0
Taloudellisuus (euroa/työmäärä)	1 647	1 480	1 600
Tuottavuus (työmäärä/htv)	49	51	55
Vakuutus oikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	3 318	3 600	3 700
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	13,1	10,0	9,5
Taloudellisuus (euroa/ratkaistu asia)	2 512	2 401	2 500
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	30	33	35
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	670	600	650
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,9	8,5	7,0
Taloudellisuus (euroa/ratkaistu asia)	5395	6230	6200
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	16	13	15
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	108	100	100
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,5	9,0	8,5
Taloudellisuus (euroa/ratkaistu asia)	10 166	11 580	11 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	12	10	12

Tuomioistuinten suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 38,9 milj. euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	310 393	329 214	345 213
Bruttotulot	833	800	800
Nettomenot	309 560	328 414	344 413

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	32 101		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	27 373		
Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)			
Yleiset tuomioistuimet			230 000
Hallintotuomioistuimet			70 000
Tuomioistuinvirasto			8 000
Tietohallinto- ja muut menot			36 413
Yhteensä			344 413
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)			
Jyväskylän oikeustalohanke			900
Porin oikeustalohanke			1 711
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)			14 500
Palkkausten tarkistukset			838
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2024)			-550
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)			-1 400
Yhteensä			15 999
2025 talousarvio			344 413 000
2024 II lisätalousarvio			1 950 000
2024 talousarvio			328 414 000
2023 tilinpäätös			304 832 000

15. Oikeuspalvelut

Selvitysosa: Oikeusavun ja talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on, että jokainen saa tarpeellisen avun oikeudelliseen ja velkaantumiseen liittyvään ongelmaansa, vaikka hänen taloudellinen asemansa olisi heikko. Taloustilanteen yleinen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan palvelun tarvetta.

Yleisen edunvalvonnan tavoitteena on, että asiakkaiden edut ja oikeudet tulevat valvotuiksi, vaikka hän ei itse siihen kykenisi toimintakyvyn rajoitusten vuoksi.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan vaikuttavuustavoitteet:

Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla

— Oikeuspalveluvirasto aloittaa toimintansa 1.1.2025. Oikeuspalveluviraston tehtävänä on huolehtia oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan sekä edunvalvontapalveluiden järjestämisestä, toiminnan kehittämistä, henkilöstö- ja taloushallinnon tehtävistä ja muista hallinnon tehtävistä.

— Kehitetään yleisen edunvalvonnan laatua ja toimintatapoja sekä arvioidaan mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita laaditun selvityksen ja saadun lausuntopalautteen perusteella.

Oikeusjärjestys turvaa toimintamahdollisuudet ja edistää vakautta

— Ylivelkaantumista ehkäistään ja jo ylivelkaantuneita autetaan eri viranomaisten yhteistyöllä. Ennakoivan talousneuvonnan toimintasuunnitelmaa toteutetaan yhteistyössä ulosoton kanssa mm. tarjoamalla Talousneuvolan palvelua virtuaalisesti. Erityisesti nuorten talousosaamista parannetaan. Kansalaisten talousosaamista parannetaan mm. vahvistamalla talous- ja velkaneuvonnan henkilöstön osaamista talousneuvonnan antamisessa. Talous- ja velkaneuvonnan valtakunnallista asiointiprosessia sujuvoitetaan ja yhtenäistetään.

01. Oikeuspalveluviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 95 903 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Oikeuspalveluvirastosta annetussa laissa (1133/2023) tarkoitettujen julkisen oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan palveluiden tuottamiseen sekä palveluiden ostamisesta valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon holhoustoimesta annetun lain (442/1999) mukaisia yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia ja oikeusapulain (257/2002) mukaisia oikeusapumaksuja ja korvauksia.

Selvitysosa: Oikeusaputoimistoihin arvioidaan saapuvan 45 000 oikeusapuasiaa (42 401 asiaa v. 2023 ja arvio 44 900 asiaa v. 2024). Oikeusaputoimistojen jonotusajan tavoite on keskimäärin 10 päivää v. 2025 (13 päivää v. 2023 ja 11 päivää v. 2024). Oikeusaputoimistoihin v. 2024 saapuneista asioista 86 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita ja 14 % rikosasioita.

Yleisen edunvalvonnan palveluja ostetaan kunnilta ja yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun se on tarpeen palveluiden alueellisen saatavuuden turvaamiseksi. Ostopalvelun osuus on noin 8 % v. 2025.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on alustavasti asettanut oikeusapu- ja edunvalvontapiireille seuraavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025:

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Oikeusapu			
Käsitellyt asiat, kpl	43 614	44 200	45 000
Chat ja oikeusapuohjaus, kpl	11 592	12 300	12 400
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille, kpl	22 701	23 200	23 400
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	202	220	220
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	357	347	350
Talous- ja velkaneuvonta			
Käsitellyt asiat, kpl	32 760	37 000	37 000
Talousneuvonta, kpl	33 660	34 000	35 000
Taloudellisuus (euroa/asia)	364	350	350
Tuottavuus (asia/htv)	159	163	165
Edunvalvonta			
Päämiesten määrä, kpl	43 743	46 300	47 000
— edunvalvontatoimisto	39 989	42 400	43 100
— edunvalvonta ostopalveluna	3 754	3 900	3 900

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Taloudellisuus (bruttomenot/päämies)	850	880	880
Tuottavuus (päämiesmäärä/htv)	66	67	67

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	90 900	92 984	95 923
Bruttotulot	39	20	20
Nettomenot	90 861	92 964	95 903
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	23 994		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 269		

Oikeusavun palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008). Oikeusapumaksuja ja -palkkioita arvioidaan kertyvän 3 911 000 euroa momentille 12.25.14.

Yleisen edunvalvonnan palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa edunvalvojan palkkion suuruudesta (696/2012). Palkkioita arvioidaan kertyvän 33 344 000 euroa momentille 12.25.15.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	3 300
Oikeuspalveluviraston perustaminen (siirto momentilta 25.01.01)	1 463
Porin oikeustalohanke	226
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	2 300
Palkkausten tarkistukset	250
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-4 200
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-400
Yhteensä	2 939

Momentin nimike on muutettu.

2025 talousarvio	95 903 000
2024 talousarvio	92 964 000
2023 tilinpäätös	91 136 000

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 80 410 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) oikeusapulaissa (257/2002)
- 2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993)

3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) säädettyjen korvausten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Oikeusapu	73 410
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 000
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	6 000
Yhteensä	80 410

Vuonna 2023 yksityiset oikeusavustajat hoitivat 37 551¹⁾ oikeusapuasiasia ja oikeusapulain mukaiset yksityisten avustajien korvaukset olivat noin 76,5 milj. euroa. Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 0,7 milj. euroa v. 2023. Syytteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 4,7 milj. euroa v. 2023.

2025 talousarvio	80 410 000
2024 talousarvio	80 410 000
2023 tilinpäätös	83 899 483

20. Ulosotto

Selvitysosa: Ulosottolaitoksen vaikuttavuustavoitteet edistävät korkealaatuisen oikeusturvan saatavuutta, jokaisen yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa sekä suunnitelmallista ennakointiin pohjautuvaa uudistumista. Tässä tarkoituksessa oikeusministeriö asettaa Ulosottolaitokselle seuraavat tavoitteet vuodelle 2025:

- Varmistamme oikeusturvan toteutumista yhteiskunnassa
- Ennalta ehkäisemme ylivelkaantumista
- Tuotamme hyvän asiointikokemuksen
- Ulosottolaitos kehittyy ja uudistuu
- Olemme vastuullinen toimija ja hyvä työnantaja

Yhteiskuntajärjestelmää ylläpidetään ja vakautetaan perimällä velkoja sekä panemalla täytäntöön muita velvoitteita laissa säädetyllä tavalla ja osapuolten oikeuksia tasapuolisesti kohdellen. Kansalaisia ohjataan taloudellista neuvontaa ja tukea tarjoavien palveluiden piiriin.

Sähköistä asiointia kehitetään tuottamaan asianosaisille hyvä asiakaskokemus. Samalla varmistetaan toimipakkaverkostomme ja muun asiakaspalvelumme taloudellisuus ja saavutettavuus hyvän henkilökohtaisen asioinnin turvaamiseksi. Tiedolla johtamista kehitetään tehokkaimpien ja vaikutuksiltaan parhaiden kehittämiskohteiden osalta. Toiminnan taloudellinen kestävyys varmistetaan ennakoinnilla ja oikein suunnatuilla kehittämistoimilla.

Henkilöstön osaamisesta ja työkyvyn säilymisestä huolehditaan koko työuran ajan.

Luvun nimike on muutettu.

01. Ulosottolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 110 856 000 euroa.

¹⁾ Tilastoitu yhtenä asiana. Yhden asian käsittely voi sisältää useamman käsittelyn esim. käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon ulosottomaksuista annetun lain (34/1995) ja ulosottomaksuista annetun asetuksen (35/1995) mukaisia tuloja, ulosottokaaren (705/2007) mukaisia valtiolle tilitettäviä vähäisiä ulosottovaroja eikä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettäviä velkojien menettämiä jako-osuuksia.

Selvitysosa: Ulosottoon arvioidaan saapuvan vireille 3,1 milj. asiaa (2,8 milj. asiaa v. 2023). Keskimääräisen käsittelyajan arvioidaan olevan 8,5 kuukautta (9,3 kuukautta v. 2023). Ulosoton perintätuloksen arvioidaan olevan 1 180 milj. euroa (1 264 milj. euroa v. 2023). Ulosotossa arvioidaan käsiteltävän 575 000 velallisen asioita (569 613 velallista v. 2023).

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut Ulosottolaitoksen toiminnalle vuodelle 2025 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	2 884	3 200	3 100
Peritty (milj. euroa)	1 264	1 200	1 200
Perittyjen ja varattomien rahasaamisten suhde			
Asiamääräistä, %	42	42	44
Rahamääräistä, %	39	38	38
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,3	9,0	8,5
Taloudellisuus (euroa/käsitelty asia)	37	36	37
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	2 526	2 803	2 654
Erytystytäntöönpanosta tilitetty suoraan velkojille (milj. euroa)	33	25	25
Erytystytäntöönpanon selvitettäväksi ottamat velalliset	256	300	300

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän 88 milj. euroa. Ulosottomaksutulojen määrä vastaa noin 75 % Ulosottolaitoksen kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	114 083	110 342	113 906
Bruttotulot	483	330	50
Nettomenot	113 600	110 012	113 856
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	26 501		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	25 081		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luottotietolain uudistaminen			-320
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)			3 000
Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustaminen (siirto momentille 25.01.03)			-2 373
Porin oikeustalohanke			240

Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	3 500
Palkkausten tarkistukset	332
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2024)	-3 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-535
Yhteensä	844

Momentin nimike on muutettu.

2025 talousarvio	110 856 000
2024 talousarvio	110 012 000
2023 tilinpäätös	112 132 000

(95.) Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)

2023 tilinpäätös	—

30. Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitos on oikeusvaltiossa keskeinen kansalaisten oikeusturvan toteuttaja. Toiminnan vaikuttavuuden tärkein mittari on lakisääteisten tehtävien toteuttaminen siten, että korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla ja se toteutuu yhdenvertaisesti ja joutuisasti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät, kun rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti ja rikosasioiden käsittelyketjun toiminta vahvistuu.

Syyttäjälaitoksen strategisena päätavoitteena on toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden kasvattaminen lisätyn perusrahoituksen turvin. Asiaratkaisujen määrää kasvatetaan ja syyteharkinta-aikoja lyhennetään pysyvästi. Samalla vähennetään pitkään syyteharkinnassa avoimna olleiden asioiden määrää. Kansalaisten oikeusturvan toteutumiseen kyetään vaikuttamaan positiivisesti, kun rikosasioiden käsittelyajat eivät ole resurssisyistä kohtuuttoman pitkiä. Poliisin resurssien lisääntymisen vuoksi Syyttäjälaitokselle saapuvien asioiden kokonaismäärään on odotettavissa kasvua.

Rikosasioiden nopeaa käsittelyä edistetään tehostamalla esitutkintayhteistyötä sekä tiiviillä yhteistyöllä tuomioistuinlaitoksen kanssa. Rikosprosessin sujuvoittamisen keinoina ovat kirjallisten menettelyjen lisääminen, läsnäolovaatimusten keventäminen ja sähköisten toimintatapojen sekä etäyhteyksien ja videotallenteiden käytön lisääminen yhteistyössä esitutkintaviranomaisten ja tuomioistuinten kanssa.

Syyttäjien käsiteltäväksi saapuvien rikosasioiden keskimääräisen vaativuuden ennakoidaan jatkavan kasvuaan. Resurssilisäyksillä ja Syyttäjälaitoksen koulutusjärjestelmän kehittämisellä vastataan työn vaativuuden kasvuun sekä kansalaisten ja sidosryhmien kasvaneisiin odotuksiin siitä, että asiat kyetään käsittelemään nopeasti ja laadukkaasti valtakunnallisesti.

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 146 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetussa laissa (66/2021) tarkoitettujen valtuutettujen Euroopan syyttäjien EPPO-palkan sivukulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut Syyttäjälaitoksen toiminnalle vuodelle 2025 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	2,5	2,6	2,4
Yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	4 538	3 300	3 100
Yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	1 572	1 400	1 200
Tuottavuus (saapuneiden tapausten vaativuus/syyttäjien htv)	1 914	1 837	1 785
Tuottavuus (saapuneiden tapausten vaativuus/ htv)	1 369	1 320	1 287
Taloudellisuus (toimintamenojen käyttö/tapausten vaativuus, euroa)	71	73	75

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	60 648	63 401	64 346
Bruttotulot	194	200	200
Nettomenot	60 454	63 201	64 146
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 243		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 827		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Henkilöstövoimavarasiirto (siirto momentille 25.40.01)			-26
Porin oikeustalohanke			94
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)			1 400
Palkkausten tarkistukset			177
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2024)			-200
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)			-500
Yhteensä			945

2025 talousarvio	64 146 000
2024 talousarvio	63 201 000
2023 tilinpäätös	59 038 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävänä on vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano. Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on lisätä rangaistusta suorittavien valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan yhteistyössä muiden yhteiskunnan

toimijoiden kanssa ja estää rikosten tekeminen vankeusaikana. Tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallinen ja asteittainen vapauttaminen.

Vuonna 2023 vankeja oli keskimäärin 3 143. Vuosina 2024 ja 2025 vankiluvun ennakoidaan nousevan mm. seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen vuoksi. Lisäksi hallitusohjelman mukaisten tulevien lainsäädäntömuutosten seurauksena vankien määrä tulee kasvamaan. Myös yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrä on noussut. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrän ennakoidaan nousevan edelleen tulevina vuosina.

Toiminnan laajuus

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Vankeja keskimäärin	3 143	3 300	3 400
Vapaudesta vankilaan tulleet	6 461	6 300	6 450
Henkilöitä yhdyskuntaseuraamuksissa keskimäärin	3 785	4 000	4 050
Täytäntöön pantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 695	4 020	4 050
Seuraamuksiin liittyvät pyydyt asiantuntijalausunnat	7 308	7 300	7 350

Rangaistusten täytäntöönpanon turvallisuutta vahvistetaan. Toimintojen järjestämisessä, turvallisuudessa, vankipaikkasuunnittelussa ja yhdyskuntaseuraamustyössä huomioidaan eri asiakasryhmät. Ehkäistään päihteiden salakuljettamista ja käyttöä vankiloissa sekä kiinnitetään huomiota nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan.

Määritellään päihde- ja mielenterveyspalvelukokonaisuudet sekä seksuaali- ja väkivaltarikoksista tuomittujen kuntouttavan toiminnan palvelukokonaisuudet. Nykyisiä resursseja kohdistetaan päihderiippuvuudesta toipumiseen tähtäävään päihdehoitoon. Kehitetään yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa ja huolehditaan rangaistusajan jälkeisistä palvelujatkumoista.

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 292 871 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokrausmaksujen alentamiseen enintään 300 000 euroa.

Määrärahasta on varattu myös 3 300 000 euroa vangeille siirtomenoina maksettaviin käyttö- ja ruokarahoihin vankeuslain (767/2005) 7 luvun 5 §:n ja 9 luvun 6 §:n mukaisesti.

Määrärahaa saa käyttää myös avolaitostöihin valtion, kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2025 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Laitosten säilytysvarmuus, %	99,3	99	99
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, %	43,3	44	46
Rangaistusta suorittavien vankien toimintoihin osallistuminen, tuntia viikossa	15,4	17	17
Valvotun koevapauden kautta vapautuneet, % vapautuneista vankeusvangeista	21,9	23	25

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 tavoite
Tuottavuus, vangit, keskimäärin päivässä/htv	1,4	1,4	1,4
Tuottavuus, henkilöitä yhdyskuntaseuraamuksissa, keskimäärin päivässä/htv	13,6	14,0	14,2
Taloudellisuus, toimintamenot/vanki	75 940	79 700	78 100
Taloudellisuus, toimintamenot/yhdyskuntaseuraamusasiakas	5 345	5 700	5 690

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	264 806	289 542	298 371
Bruttotulot	5 403	5 500	5 500
Nettomenot	259 403	284 042	292 871
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	20 223		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 447		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 439	2 493	2 108
— muut tuotot	522	285	280
Tuotot yhteensä	2 961	2 778	2 388
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	7 466	7 004	6 146
— osuus yhteiskustannuksista	6 934	6 505	5 708
Kustannukset yhteensä	14 400	13 509	11 854
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-11 439	-10 731	-9 466
Kustannusvastaavuus, %	21	21	20

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 289 571 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 3 300 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 100 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avolaitostöiden uudelleenorganisointi (siirto momentilta 25.40.74)	1 700
Ensikertalaisuussäännösten muuttaminen (HO 2023)	656
Henkilöstövoimavarasiirto (siirto momentille 25.30.01)	26
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtionneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	3 700

Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	3 100
Vankeuden aikaisen päihdekuntoutuksen edistäminen (VaVM 14/2023 vp)	-500
Vankilahankkeiden suunnittelu ja vankiloiden turvatekniikan päivittäminen	-5 000
Vankiloiden turvatekniikan uusiminen	4 700
Palkkausten tarkistukset	547
Toimintamenoasäätö (Lisätoimet 2024)	-600
Yhteensä	8 329

2025 talousarvio	292 871 000
2024 talousarvio	284 542 000
2023 tilinpäätös	250 626 000

(74.) Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avolaitostöiden uudelleenorganisointi (siirto momentille 25.40.01)	-1 700
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-3 000
Yhteensä	-4 700

2024 talousarvio	4 700 000
2023 tilinpäätös	4 700 000

50. Vaalimenot

01. Vaalipiirilautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vaalilain (714/1998) mukaisista vaaleista aiheutuviin vaalipiirilautakuntien menoihin.

Selvitysosa: Määrärahatarve vaihtelee vuosittain merkittävästi johtuen siitä, minä vuosina järjestetään valtiollisia vaaleja. Valtiollisia vaaleja ovat eduskuntavaalit, europarlamenttivaalit ja presidentinvaali.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vaalipiirilautakuntien menojen muutos, vuonna 2025 ei valtiollisia vaaleja	-5 240
Yhteensä	-5 240

2025 talousarvio	10 000
2024 talousarvio	5 250 000

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 124 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vaalilain (714/1998) mukaisten yleisten vaalien ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetussa laissa (571/1987) tarkoitettujen valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta, vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä sekä äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) siirtomenojen maksamiseen kunnille vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ja saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetuista saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Alue- ja kuntavaalit 2025	4 470
Vaalitietojärjestelmän menot	4 480
Muut vaalimenot	124
Saamelaiskäräjävaalit	50
Yhteensä	9 124

Määrärahan käyttö aiheutuu kulutusmenoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alue- ja kuntavaalit 2025	4 370
Europarlamenttivaalit 2024	-14 640
Muut vaalimenot	8
Presidentinvaali 2024	-22 850
Vaalitietojärjestelmän menot	-850
Yhteensä	-33 962

2025 talousarvio	9 124 000
2024 II lisätalousarvio	335 000
2024 talousarvio	43 086 000
2023 tilinpäätös	26 885 904

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 39 750 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinmaksulakiin (1455/2015), oikeusministeriön asetukseen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista sekä oikeusministeriön asetukseen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	38 972	44 735	39 735
— muut tuotot	25	15	15
Tuotot yhteensä	38 997	44 750	39 750
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	37 209	22 900	38 000
— osuus yhteiskustannuksista	70 635	76 000	71 000
Kustannukset yhteensä	107 844	98 900	109 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-68 847	-54 040	-69 250
Kustannusvastaavuus, %	36	45	36

2025 talousarvio	39 750 000
2024 talousarvio	44 750 000
2023 tilinpäätös	38 996 521

14. Oikeusapumaksutulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 3 911 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Momentille nettoutettavista tuloista oikeusavun saajan hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusapulakiin (257/2002), lakiin Oikeuspalveluvirastosta (1133/2023) ja valtioneuvoston asetukseen oikeusavun palkkioperusteista (290/2008).

2025 talousarvio	3 911 000
2024 talousarvio	3 911 000
2023 tilinpäätös	3 635 990

15. Yleisen edunvalvonnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 33 344 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin holhoustoimesta (442/1999) ja valtioneuvoston asetukseen edunvalvojan palkkion suuruudesta (696/2012).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	29 148	32 144	33 344
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 947	15 500	16 000
— osuus yhteiskustannuksista	23 045	21 200	23 000
Kustannukset yhteensä	37 992	36 700	39 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-8 844	-4 556	-5 656
Kustannusvastaavuus, %	77	88	85

2025 talousarvio	33 344 000
2024 talousarvio	32 144 000
2023 tilinpäätös	29 148 185

20. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 87 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin ulosottomaksuista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	88 563	81 800	87 000
— muut tuotot	0	200	0
Tuotot yhteensä	88 563	82 000	87 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	32 936	35 000	35 000
— osuus yhteiskustannuksista	36 424	41 000	40 000
Kustannukset yhteensä	69 360	76 000	75 000

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	19 203	6 000	12 000
Kustannusvastaavuus, %	128	108	116

2025 talousarvio	87 000 000
2024 talousarvio	82 000 000
2023 tilinpäätös	88 562 985

(21.) Korot ulosoton säilytettävänä olevista varoista

2023 tilinpäätös	—

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 2 750 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Kertyviä tuloja saa käyttää oikeusministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköiden viivästyskoroista ja niiden tileistä poistoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten maksullisista suoritteista sekä oikeusministeriön asetukseen eräistä tietosuojavaltuutetun toimiston maksullisista suoritteista (1172/2020). Lisäksi momentille kertyvät ulosottokaaren (705/2007) mukaiset valtiolle tilitettävät vähäiset ulosottovarot sekä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-osuudet.

2025 talousarvio	2 750 000
2024 talousarvio	2 750 000
2023 tilinpäätös	2 556 408